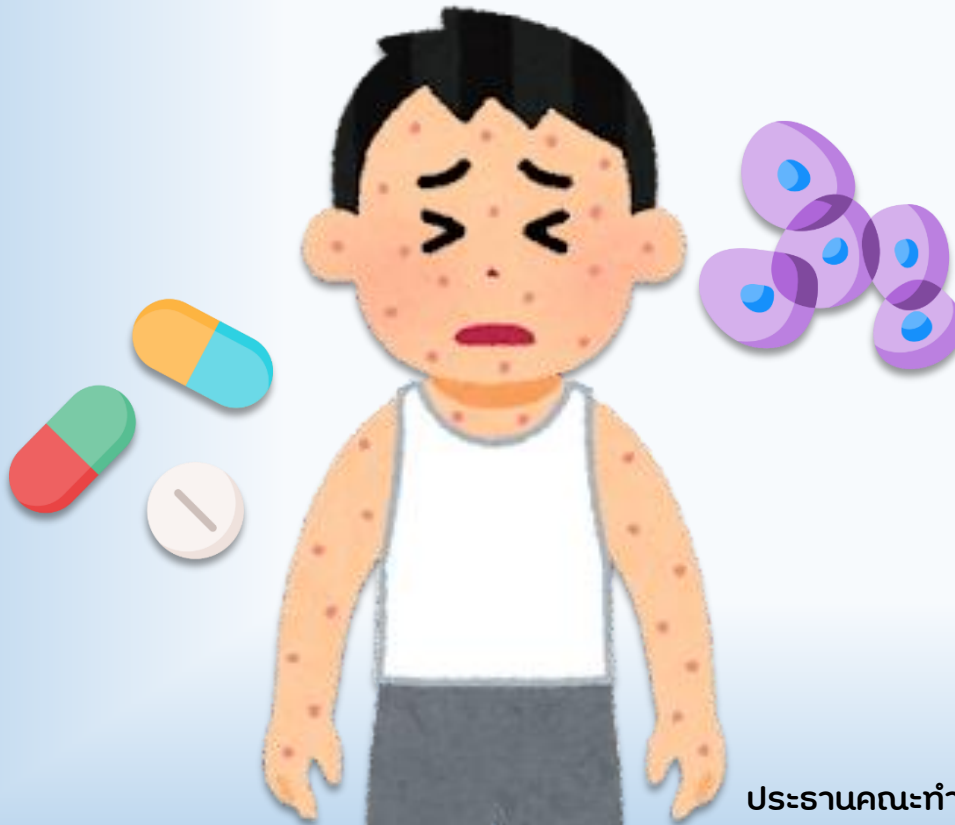

ตัวอย่างของการแพ้ยา

บทความโดย
ผศ.นพ.พิสนธิ์ จงตระกูล

กรรมการแพทยสภา

ประธานคณะทำงานสร้างความเข้มแข็งประชาชนด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (สยส.)

ตัวอย่างของการแพ้ยา

คำถาม ขอทราบตัวอย่างของอาการแพ้ยา

ตัวอย่างของอาการแพ้ยา ดูได้จากตารางด้านล่าง
แต่มีข้อควรทราบก่อนการดูข้อมูลในตารางดังนี้

- 1 การแพ้ยาเป็นอาการที่มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก
เกิดขึ้นได้กับผู้ใช้ยาบางรายเท่านั้น
- 2 การมีอาการผิดปกติหลังใช้ยาอาจเกิดได้จากสาเหตุอื่น
ที่ไม่ได้เกิดจากการแพ้ยา เช่นอาจเป็นผลข้างเคียงจากยา
- 3 ควรให้แพทย์เป็นผู้วินิจฉัยสาเหตุของอาการต่าง ๆ
ว่าเกิดขึ้นจากการแพ้ยาหรือไม่

อาการแพ้ยา

ลมพิษ
หน้าบวม
ปากบวม
เปลือกตา
บวม

ยาที่เป็นสาเหตุ

ยาปฏิชีวนะ ยาเอ็นเสด
ยากล้ามเนื้อบางชนิด
ยาเคมีบำบัด วัคซีน (ในคนที่แพ้ไข่)
อินซูลิน แอนติบอดีที่
สร้างจากเซลล์เม็ดเลือด
ขาวที่ออกแบบมาให้มี
ความจำเพาะต่อโรค
ยาชาเฉพาะที่
สารทึบแสงที่ใช้ขณะทำ
เอกซเรย์คอมพิวเตอร์

ชนิดของการแพ้

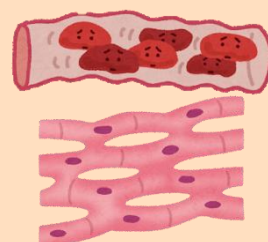
การแพ้ชนิดที่ 1

เกิดจากการกระตุ้นการ
หลังสารภูมิต้านทาน
(แอนติบอดี) ชนิด E
(Immunoglobulin E
หรือ IgE) การแพ้ชนิดนี้
เป็นการแพ้แบบฉับพลัน
อาจถึงแก่ชีวิตได้

กลไกการเกิด

กระตุ้นการหลั่งสาร
ก่อการอักเสบ เช่น
ฮิสตามีน ทำให้
หลอดเลือดแดง
ขยาย และมีการซึม
ผ่านของของเหลว
ออกจากหลอดเลือด
เข้าสู่เนื้อเยื่อ
ทำให้เกิดการบวม

ตัวอย่างของการแพ้ยา

อาการแพ้ยา

หายใจ
ไม่ออก

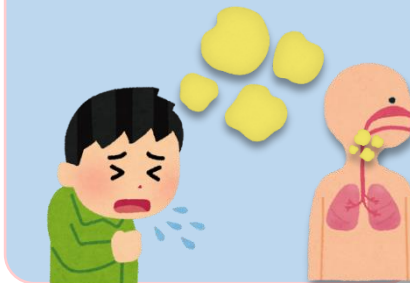
ยาที่เป็นสาเหตุ

เช่นเดียวกับต้านบน

ชนิดของการแพ้

เช่นเดียวกับต้านบน

กลไกการเกิด

กระตุ้นการหลั่งสาร
ก่อการอักเสบ เช่น
ฮิสตามีน โพรสตา
แกลนดิน และลิโค
ไทรอิน ทำให้
หลอดลมหดตัว
เนื้อเยื่อบวม และมี
เสมหะมาก

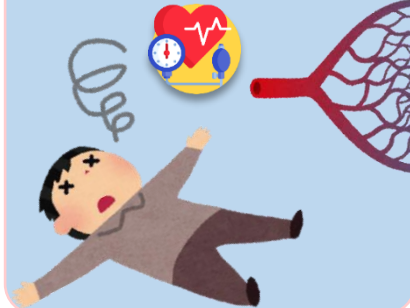
ความดัน
เลือดตก
และช็อก

เช่นเดียวกับต้านบน

เช่นเดียวกับต้านบน

กระตุ้นการหลั่งสารก่อ
การอักเสบ เช่น
ฮิสตามีน โพรสตา
แกลนดิน ลิโคไทรอิน
ไซโตไคน์ และสาร
กระตุ้นเกล็ดเลือด
ทำให้หลอดเลือดแดง
ขยาย ความดันเลือด
ตก และช็อก

เม็ดเลือด
แดงแตก
ทำให้โลหิต
จาง
ตาเหลือง
ตัวเหลือง
หรือเม็ด
เลือดขาวต่ำ
เกล็ดเลือด
ต่ำ
ตับอักเสบ
ไตอักเสบ
ปอดอักเสบ

ยาปฏิชีวนะ ยาเอ็นเสด
ยากันชัก ยารักษาภาวะ
ไทรอยด์เป็นพิษ
ยาเคมีบำบัด วัคซีน
ยาต้านการแข็งตัวของ
เลือด

การแพ้ชนิดที่ 2

เกิดจากการกระตุ้นการ
หลั่งสารภูมิต้านทาน
(แอนติบอดี) ชนิด G
หรือ M
(Immunoglobulin G
หรือ IgG และ
Immunoglobulin M
หรือ IgM) การแพ้ชนิดนี้
เป็นการแพ้แบบจับพลา
มีอาการรุนแรงและอาจ
ถึงแก่ชีวิต

IgG หรือ IgM จับกับ
ผิวของเซลล์ต่าง ๆ
ในร่างกาย แล้วชัก
นำเซลล์ภูมิคุ้มกัน
ชนิดต่าง ๆ เช่น
natural killer
cells เข้ามาทำลาย
เซลล์เหล่านั้น เช่น
เซลล์เม็ดเลือดแดง
เม็ดเลือดขาว เกล็ด
เลือด ตับ ไต และ
ผิวหนัง

ตัวอย่างของการแพ้ยา

อาการแพ้ยา

เป็นไข้
ผื่นขึ้น
ปวดข้อ
ต่อม
น้ำเหลืองโต
หลอดเลือด
อักเสบ
ไตอักเสบ
ตับอักเสบ

ยาที่เป็นสาเหตุ

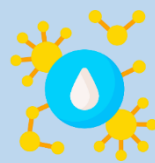
ยาที่เป็นสารชีวภาพ
ยาปฏิชีวนะ ยาซัลฟา
ยาเอ็นเสด วัคซีน
ยากันชัก ยารักษาโรคข้อ
อักเสบ รูห์มาตอย

ชนิดของการแพ้

การแพ้ชนิดที่ 3

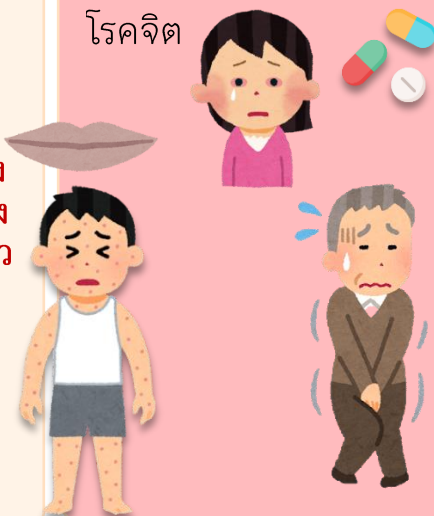
เกิดจากการกระตุ้นการ
หลังสารภูมิต้านทาน
(แอนติบอดี) ชนิด G
(Immunoglobulin G
หรือ IgG) เป็นหลัก แต่
อาจเกิดขึ้นผ่าน IgM
และ IgA ได้ด้วย การแพ้
ชนิดนี้เป็นการแพ้แบบ
ฉับพลัน

กลไกการเกิด

แอนติบอดีจับกับ
สารก่อการแพ้
(แอนติเจน)
ในปริมาณมาก จน
เกิดการสะสมของ
สารประกอบระหว่าง
แอนติบอดีกับ
แอนติเจนในอวัยวะ
ต่าง ๆ และนำไปสู่
การทำลายเซลล์ผ่าน
ระบบ
คอมพลีเมนต์
(complement
system)

ผื่นแพ้
เฉพาะที่
ปื้นดำ
บริเวณริม
ฝีปากและ
อวัยวะเพศ
ผิวหนัง
อักเสบบวม
แดง
ผื่นเป็นตุ่ม
แดงทั่ว
ร่างกาย
หรือผิวหนัง
เป็นตุ่มพอง
หลุดลอกทั่ว
ร่างกาย
เรียกว่า
กลุ่มอาการ
สตีเวนส์-
จอห์นสัน

ยาปฏิชีวนะในกลุ่ม
เพนนิซิลลิน ซัลฟา
ยาเอ็นเสด ยากันชัก
ยาลดกรดยूरิก ยาต้าน
ไวรัสเอชไอวี ยาขับ
ปัสสาวะ ยาต้านการ
ซึมเศร้า และยารักษา
โรคจิต

การแพ้ชนิดที่ 4

ไม่ได้เกิดจากแอนติบอดี
แต่เกิดจากเซลล์ ที-ลิม
โฟไซต์ และเซลล์ภูมิ
ต้านทานอื่น ๆ เป็นการ
แพ้ที่แสดงอาการช้า เช่น
เกิดขึ้นหลังใช้ยาไปนาน
หลายวัน หรือหลาย
สัปดาห์ ผื่นที่เกิดขึ้นส่วน
ใหญ่มีอาการไม่รุนแรง
ยกเว้นบางชนิดที่อาจ
รุนแรงถึงแก่ชีวิตได้

เมื่อเซลล์ ที-ลิมโฟ
ไซต์ และเซลล์ภูมิ
ต้านทานอื่น ๆ เข้า
จับกับยา จะนำไปสู่
การอักเสบเฉพาะที่
หรือทั่วร่างกาย
และเกิดการทำลาย
เซลล์ด้วยเอนไซม์
ตลอดจนสารพร้อม
สร้างอนุมูลอิสระ
จากออกซิเจน และ
สารพิษต่อเซลล์
หลายชนิด

“ใช้ยาเมื่อจำเป็น ช่วยลดความเสี่ยงจากการแพ้ยา”